

Guidelines for Developing a Geographic Information System Database to Promote Tourism and Develop Creative Economy in Samut Songkhram Province

แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

Supharerk O-in* ศุภฤกษ์ โออินทร์ Komsan Kiriwongwattana คมสัน คีร์วงศ์วัฒนา	Somkid Phumkokrux สมคิด ภูมิโคกรักษ์ Akirat Abdulkade อาคีร์ อับดุลกาเดร์ <i>Faculty of Arts, Silpakorn University, Thailand</i>	Apisek Punsuwan อภิเศก ปันสุวรรณ Kamonporn Upakankaew กมลพร อุปการแก้ว	Yongyoot Witheetrirong ยงยุทธ วิถีไตรรงค์ Arisa Jirasirichote อริสา จิระศิริโชติ

Corresponding author*

e-mail: oin_s@su.ac.th

Received 25-08-2023

Revised 03-10-2023

Accepted 06-10-2023

Abstract

Objectives: This research aims to study information on tourist attractions, tourism support facilities, problems, and the need for geographic information systems (GIS) in Samut Songkhram province to promote tourism and develop a creative economy.

Methods: The research adopts a mixed-methods approach. It combines quantitative data collection through surveys and analysis of current tourist attractions and current tourism support facilities with the qualitative methods of focus group discussions and in-depth interviews with a selected group of 10 individuals who were directly involved in the tourism industry.

Results: The findings of the research indicate that there are a total of 52 tourist attractions in Samut Songkhram province, with the majority concentrated in Amphoe Amphawa (29 attractions), followed by Amphoe Bang Khonthee (12 attractions), and Amphoe Mueang Samut Songkhram (11 attractions). These attractions are primarily historical and cultural sites. Tourism support facilities were predominantly found in Amphoe Mueang Samut Songkhram (417 establishments), including restaurants, coffee shops, bakeries, and accommodation. This is followed by Amphoe Amphawa (211 establishments) and Amphoe Bang Khonthi (105 establishments). When evaluating the potential of tourist attractions, two attractions—Ban Laem temple and Chulamanee temple—were rated as being of very high quality. Twelve attractions were rated as high-quality, 16 as medium-quality, and 22 as low-quality. As for problems and needs for GIS to promote tourism and develop the creative economy, the primary issue arose from the absence of a spatial reporting system and a lack of integration between various agencies. This made the usage of data to monitor and plan spatial tourism development impossible. There is a need for a GIS database for use in tourism management in the area that can integrate information with related agencies to develop the creative economy. Finally, the desired development approach for the GIS is to develop a spatial database that can support both being a database on websites and web applications of agencies that all users can access conveniently, making it easy to use and supporting travel planning.

Application of this study: The findings of this research can be used as a guideline to promote tourism and foster the creative economy of Samut Songkhram province. They can be applied in the planning and management of tourism activities and internal tourism routes. Furthermore, these research results can be utilized to develop and enhance tourist attractions in the area, making them more attractive and capable to accommodate a larger number of tourists in the future.

Keywords: Geographic Information System, Tourism, Creative Economy

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว ปัญหาและความต้องการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในจังหวัดสมุทรสงครามเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีการศึกษา: ผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณในการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในปัจจุบันและเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มที่คัดเลือกแบบเจาะจงมาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ทั้งหมด 10 ท่าน

ผลการศึกษา: ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามมีทั้งหมด 52 แห่ง พบมากสุดในอำเภออัมพวา 29 แห่ง รองลงมาได้แก่ อำเภอบางคนที 12 แห่ง และอำเภอเมืองสมุทรสงคราม 11 แห่ง ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรม ส่วนสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวส่วนใหญ่พบในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม มากถึง 417 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นร้านอาหาร ร้านคาเฟ่-เบเกอรี่ และที่พัก รองลงมาได้แก่ อำเภออัมพวา 211 แห่ง และอำเภอบางคนที 105 แห่ง ตามลำดับ เมื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับดีมาก 2 แห่ง คือ วัดบ้านแหลมและวัดจุฬามณี ระดับดี 12 แห่ง ระดับปานกลาง 16 แห่ง และระดับต่ำ 22 แห่ง ตามลำดับ ส่วนปัญหาและความต้องการด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่มาจากการที่ยังไม่มีระบบรายงานผลการปฏิบัติงานเชิงพื้นที่และไม่มีการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการติดตามและวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ ส่วนความต้องการส่วนใหญ่เน้นไปที่การที่มีระบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่สามารถบูรณาการข้อมูลร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ แนวทางการพัฒนาของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ต้องการคือการพัฒนาเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ที่สามารถรองรับได้ทั้งการเป็นฐานข้อมูลในเว็บบอร์ดและเว็บบแอปพลิเคชันของหน่วยงานที่ผู้ใช้งานทุกคนสามารถเข้าถึงได้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน และสนับสนุนการนำไปใช้วางแผนการท่องเที่ยว

การประยุกต์ใช้: ผลการวิจัยครั้งนี้อาจใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมุทรสงคราม รวมไปถึงการนำผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวไปพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีศักยภาพและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยว เศรษฐกิจสร้างสรรค์

บทนำ

การท่องเที่ยวมีบทบาทอย่างสูงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยสถานการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2565 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากข้อมูลกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism & Sports, 2019) โดยในปี พ.ศ. 2562 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 166.84 ล้านคน ชาวต่างชาติประมาณ 39.79 ล้านคน โดยถือว่าสูงเป็นประวัติการณ์และก่อให้เกิดรายได้ถึง 2.99 ล้านล้านบาท หรือขยายตัวร้อยละ 3.05 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา แต่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ในพ.ศ. 2563 - 2564 ทั่วโลกประสบปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวไปด้วยโดยมีจำนวนลดลงมากถึงร้อยละ 55.39 โดยปีพ.ศ. 2563 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาประเทศไทยเพียงช่วง 3 เดือนแรกก่อนโควิด-19 ระบาดอยู่ที่ 6.7 ล้านคน สร้างรายได้ 332,000 ล้านบาท ในขณะที่ในปีนั้น คนไทยที่เที่ยวในประเทศก็ลดลง อยู่ที่ 90.52 ล้านคน-ครั้ง สร้างรายได้ 482,468 ล้านบาท ทำให้มีรายได้รวม 814,468 ล้านบาท (Ministry of Tourism & Sports, 2020) ส่วนในปีพ.ศ. 2564 จากเดิมที่คาดว่าจะดีขึ้นกว่าปีพ.ศ. 2563 เพราะเป็นปีที่ทั่วโลกเริ่มมีวัคซีนป้องกันโควิด-19 แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดในทั่วโลกและในประเทศไทยยังหนักหน่วงตลอดทั้งปี แม้ประเทศไทยได้เริ่มต้นเปิดประเทศโดยทำโครงการ ภูเก็ต แซนด์บ็อกซ์ ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 (The Royal Gazette of Thailand, 2021) จนถึงเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวจาก 63 พื้นที่ประเทศ โดยไม่มีการกักตัว ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา

แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดยังไม่หยุดนิ่ง ทำให้ตลอดปีพ.ศ. 2564 นี้ จำนวนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาประเทศไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งของชาวต่างชาติและคนไทยเที่ยวในประเทศ ได้ลดลงจากปีพ.ศ. 2563 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายและแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยว

และรายได้ตลอดแทบทุกเดือน ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวรูปแบบของการจับจ่ายซื้อหาสินค้าซึ่งจัดเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยม “ตลาด” ในสถานที่ท่องเที่ยวหลาย ๆ แห่งจึงถือกำเนิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในการซื้อหาสินค้า ของที่ระลึก และชิมอาหารพื้นบ้าน ตลอดจนการเที่ยวชมบรรยากาศชุมชนตลาดเก่าแก่ และศึกษาวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นส่งผลให้พื้นที่หรือชุมชนท้องถิ่นที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวมีรายได้ที่ดี มีการพัฒนาพื้นที่ทั้งด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการทำให้ประชากรในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามกิจกรรมการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่นั้นที่ดำเนินการผ่านมาพบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นยังมีข้อจำกัด ทำให้รายได้ส่วนใหญ่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนมากเท่าที่ควร (National Tourism Policy Board, 2017)

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดอีกหนึ่งแห่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานทำให้เกิดสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนได้เป็นอย่างดีซึ่งจัดเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เป็นอย่างดี มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่งทั้งพระราชวัง วัด และชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในด้านวิถีชีวิต ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวในช่วง พ.ศ.2564 กลับมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยว 934,569 คน ลดลงจากปี พ.ศ. 2563 ที่มีนักท่องเที่ยว 1,310,927 คน (Ministry of Tourism & Sports, 2022) อันมีสาเหตุหลักเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งมีการปิดตัวและเสื่อมโทรมลง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะเข้าไปสำรวจ ศึกษาและพัฒนาฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาโดยเริ่มจากการพัฒนาฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ที่ทราบถึงสถานะและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการนำไปวางแผนพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ โดยมุ่งเน้นในเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหน่วยงานรัฐ เอกชนและท้องถิ่น เข้ามาช่วยกันพัฒนาฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ที่สามารถนำไปพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอันจะนำไปสู่การแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สนับสนุนการท่องเที่ยวและการจัดทำแผนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ (Value Creation) โดยใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ผนวกกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นไทย

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อสำรวจและการประเมินแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมองค์ความรู้พื้นฐานที่นำไปสู่การวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมด 2 แนวคิด คือแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอันได้แก่ ความหมายและประเภทของการท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการจำแนกประเภทการท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในแต่ละประเภทเพื่อให้สามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมตามกลุ่มประเภทของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มได้ (Pathomkajana, 2013) และมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ของสำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Development Office, 2006) ร่วมกับแนวคิดเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geo-informatics) ที่นำไปประยุกต์ใช้งานในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และแนวคิดการพัฒนาฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สามารถตอบสนองความต้องการในการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลและประยุกต์ใช้ในการวางแผนจัดการและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ (Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization), 2022) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสำรวจร่วมกันระหว่างการใช้ภาพถ่ายดาวเทียมและการลงพื้นที่สำรวจ ก่อนที่จะนำข้อมูลเชิงพื้นที่ที่ได้นำมาพัฒนาเป็นระบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ปัญหาและความต้องการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ในช่วงที่ผ่านมาทีมงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวได้แก่ งานวิจัยของประกอบศิริ ภักดีพิณีจ (Pakdeepinit, 2010) ที่ได้ศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนริมกว๊านพะเยาที่ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ คล้ายสังข์ (Klaysung, 2006) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเยาวราช ที่ได้เน้นการสำรวจทั้งผู้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนงานวิจัยด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสมคิด ภูมิโคกรักษ์ และคณะ (Phumkokrux et.al., 2016) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาชุมชนของเทศบาลนครอุดรธานีสู่เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนด้วยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ โดยเริ่มจากการสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน ก่อนที่จะนำไปพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่ของประชาชนแต่ละชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบสนับสนุนการตัดสินใจได้

วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่โดยใช้เทคนิคทางภูมิศาสตร์ โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้ข้อมูลดาวเทียมร่วมกับการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้วยการสำรวจและจัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์สถานภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ร่วมกับการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสำรวจศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้แบบตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Development Office, 2006) เพื่อประเมินปรับปรุงข้อมูลสถานะและศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นปัจจุบันรวมถึงได้สำรวจรวบรวมสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ในปัจจุบัน จากนั้นวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการระบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth-interview) จากผู้ที่เกี่ยวข้องที่คัดเลือกแบบเจาะจงทั้งหมด 10 ท่าน แบ่งเป็นตัวแทนจากภาครัฐ 5 คน และภาคเอกชนกับชุมชน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ทั้งบุคลากรภาครัฐ เอกชนและตัวแทนชุมชนแล้วนำมาข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และบรรยายเชิงพรรณนาสรุปเสนอเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการศึกษา

1. การสำรวจและการประเมินแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

จากการสำรวจพื้นที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามมีจำนวนทั้งหมด 52 แห่ง พบมากที่สุดที่อำเภออัมพวา ทั้งหมด 29 แห่ง รองลงมาอำเภอบางคนที 12 แห่ง และอำเภอเมืองสมุทรสงคราม 11 แห่ง ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มากถึง 32 แห่ง รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 10 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงันทนาการ และเชิงเกษตร ประเภทละ 3 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ 1 แห่ง ตามลำดับ ส่วนสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร/เอทีเอ็ม สถานพยาบาล สถานที่ราชการ ศูนย์เรียนรู้ ร้านอาหาร ที่พัก ร้านคาเฟ่-เบเกอรี่ บิมน้ำมัน

แก๊ส สถานีขนส่ง ท่าเรือ สถานีรถไฟ เป็นต้น ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จำนวน 417 แห่ง พบมากที่สุดคือร้านอาหาร ร้านกาแฟ-เบเกอรี่ และโรงแรม/ที่พัก ตามลำดับ รองลงมาคือ อำเภออัมพวา จำนวน 211 แห่ง พบมากที่สุดคือ โรงแรม/ที่พัก ร้านกาแฟ-เบเกอรี่ และสถานพยาบาล ตามลำดับ และอำเภอบางคนที จำนวน 105 แห่ง พบมากที่สุดคือ ศูนย์เรียนรู้ โรงแรม/ที่พัก และร้านอาหาร-เบเกอรี่ ตามลำดับ

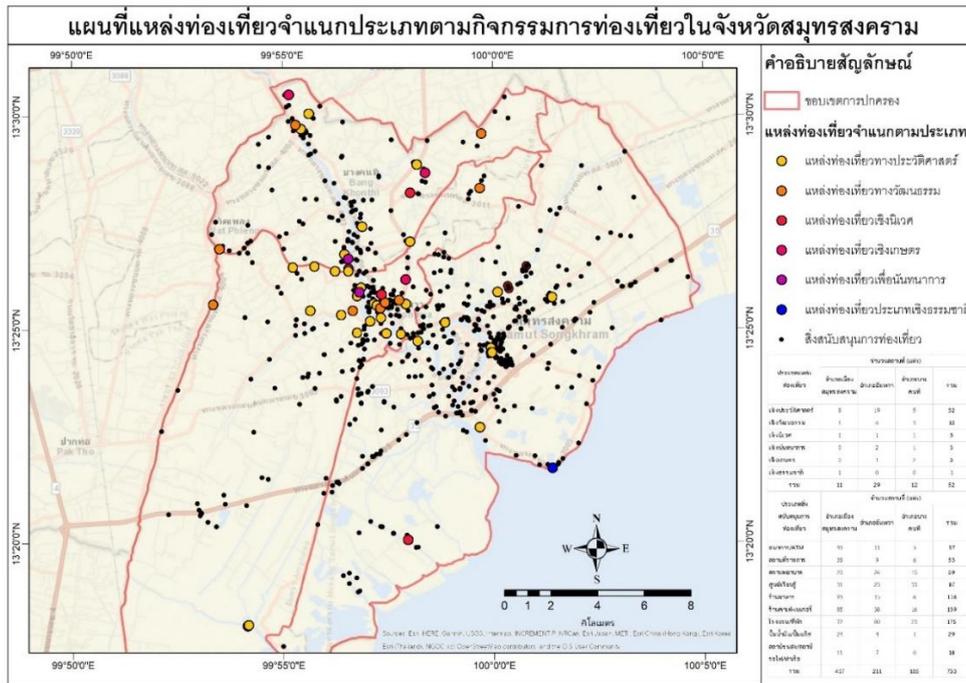

Figure 1 Map of tourist attractions classified by tourism activities in Samut Songkhram Province

(Source: O-in et al., 2022)

ส่วนการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวผู้วิจัยได้ประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานจากคู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ จากสำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2549 (Tourism Development Office, 2006) โดยมีการคัดเลือกแบบประเมินให้สอดคล้องกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามโดยใช้ผู้ประเมินแหล่งละ 3 คน แล้วใช้ค่าเฉลี่ยมาสรุปเป็นคะแนนและจำแนกตามระดับมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานจากคู่มือที่กำหนดไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้

Table 1 Potential of tourist attractions in Samut Songkhram Province

พื้นที่	ระดับมาตรฐาน (แห่ง)					รวม (แห่ง)
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต่ำ	ไม่ผ่านเกณฑ์	
อำเภอเมืองสมุทรสงคราม	1	2	4	4	-	11
อำเภออัมพวา	1	7	8	13	-	29
อำเภอบางคนที		3	4	5	-	12
รวม	2	12	16	22	-	52

จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับดีมาก 2 แห่ง คือ วัดบ้านแหลม (วัดเพชรสมุทรวรวิหาร) และวัดจุฬามณี ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับดี มีทั้งหมด 12 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับปานกลาง 16 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับต่ำ มีทั้งหมด 22 แห่ง ตามลำดับ

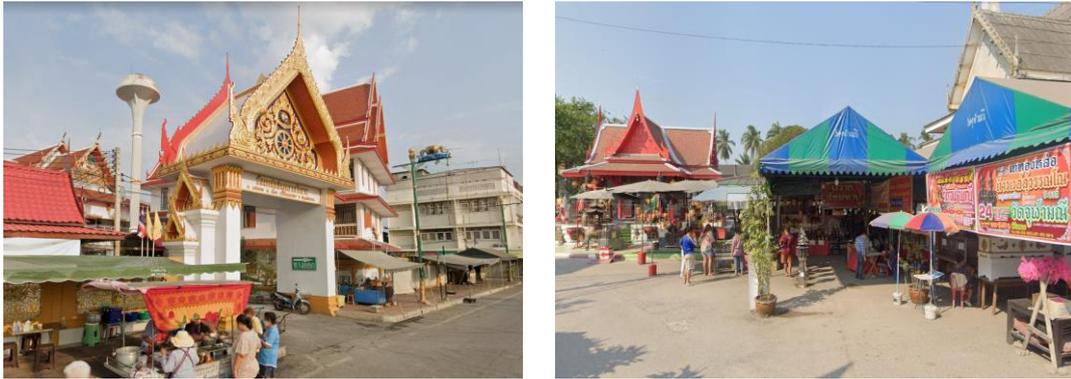

Figure 2 Ban Laem temple and Chulamanee temple

(Source: O-in et al., 2022)

จากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 10 ท่าน แบ่งเป็นตัวแทนจากภาครัฐ 5 คน และภาคเอกชน กับชุมชน 5 คน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับต่ำส่วนใหญ่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สม่ำเสมอ หลายแห่งมีสภาพเสื่อมโทรม ปล่อยทิ้งร้าง ขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่อง รวมไปถึงบางแห่งตั้งอยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ประกอบกับในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวปิดตัวและไม่ได้รับการดูแล ทำให้เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายแหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรมจึงทำให้ไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

2. การศึกษาปัญหาและความต้องการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม จะใช้ข้อมูลของสถานที่สำคัญทางการท่องเที่ยวมาทำการจัดกลุ่มข้อมูลและประเมินเพื่อจัดลำดับความสำคัญ ทั้งนี้จะนำข้อมูลที่สำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวมาใช้ในการออกแบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งจากการทำสนทนากลุ่มสอบถามข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย นักท่องเที่ยว บุคลากรของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของสถานที่ ประชาชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำมาสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และฐานข้อมูลที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ดังนี้

1) ปัญหาของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสมุทรสงครามในปัจจุบัน

(1) แพลตฟอร์ม (Platform) และระบบรายงานผลการปฏิบัติงานที่รองรับระบบสารสนเทศของตนเองเพื่อใช้ในการรองรับการปฏิบัติงานประจำของบุคลากรไม่มีระบบที่ชัดเจน และไม่มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกจังหวัดสมุทรสงคราม

(2) ไม่มีแอปพลิเคชันรองรับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น งานแผน งานเอกสาร การบันทึกและจัดเก็บแบบฟอร์มการปฏิบัติงาน เป็นต้น

(3) มีแค่บางหน่วยงานที่มีฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่แต่ก็ยังไม่ครบถ้วนและส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเก่า ล้าหลัง

(4) ยังไม่มีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่สามารถรองรับระบบการปฏิบัติงานเชิงพื้นที่ตั้งแต่การบันทึกแบบฟอร์มการบันทึกข้อความ ไปจนถึงการออกรายงานขั้นสุดท้ายตามภารกิจต่าง ๆ ได้โดยอัตโนมัติ

(5) ยังไม่มีระบบสารสนเทศที่รองรับการบันทึกและการค้นหา ติดตามผลการดำเนินการโครงการที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

- 2) ความต้องการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ต้องการ
- (1) สามารถใช้งานบนอุปกรณ์การสื่อสารแบบเคลื่อนที่ได้
 - (2) มีตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวบนแผนที่เพื่อให้ทราบวาสถานที่ท่องเที่ยวนั้นอยู่บริเวณใด
 - (3) มีรายละเอียดข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ คำบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ช่องทางการติดต่อ เวลาเปิด-ปิด รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - (4) สามารถคำนวณระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวได้ทั้งแบบจุดต่อจุด และแบบโครงข่ายตามที่นักท่องเที่ยวกำหนด
 - (5) สามารถคำนวณเวลาที่จะใช้ในการท่องเที่ยวได้ตามที่นักท่องเที่ยวกำหนด ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดการท่องเที่ยวของแต่ละวัน
 - (6) สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝาก และร้านของที่ระลึก เป็นต้น
 - (7) สามารถแสดงเส้นทางและเวลาที่ใช้ในการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น และระหว่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ กับสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ
 - (8) สามารถเพิ่มและการลบ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้
 - (9) รองรับการเพิ่มและแก้ไขข้อมูลต่าง ๆ จากหลากหลายช่องทาง เช่น เรื่องเล่า ตำนาน ปรากฏณ์ชาวบ้าน บันทึก เป็นต้น
 - (10) สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ QR Code
 - (11) รองรับการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนทั่วไป ทั้งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน
 - (12) รองรับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ
 - (13) มีระบบการเรียนรู้และฝึกทักษะเพื่อการสร้างอาชีพให้กับชุมชน

3. แนวทางการออกแบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

จากข้อมูลที่ได้รับจากสหภาพกลุ่มและสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงครามโดยการวิเคราะห์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมกับการออกแบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งในรูปแบบการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว และการจัดการองค์ความรู้แสดงได้ Figure 3 ดังนี้

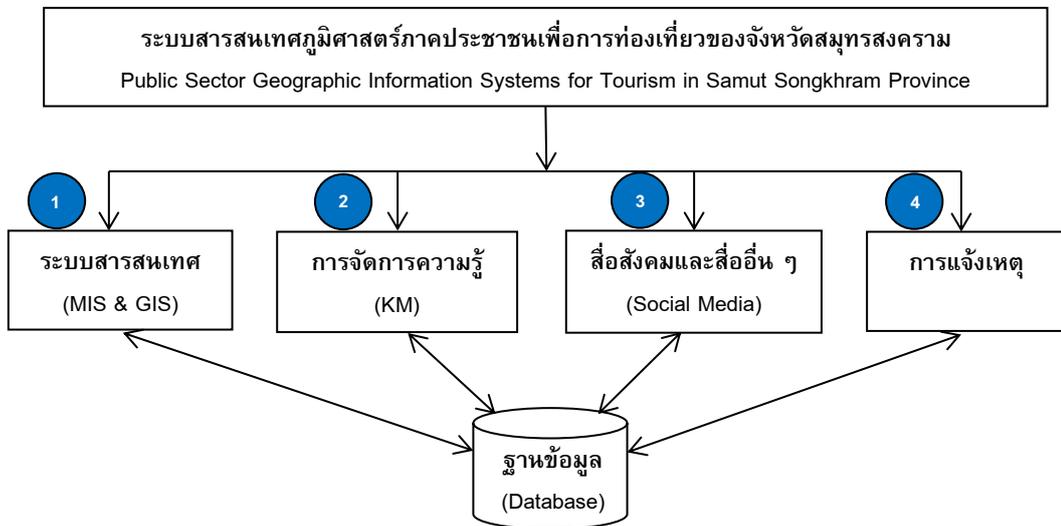

Figure 3 Grouping of Public Sector Geographic Information Systems for Tourism in Samut Songkhram Province

(Source: O-in et al., 2022)

จาก Figure 3 อธิบายได้ว่า จากข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูล ประกอบด้วย ระบบสารสนเทศ (MIS) ด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ซึ่งเป็นโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อการระบุตำแหน่ง และการบริหารจัดการข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลเชิงตำแหน่งและเชิงพื้นที่ และข้อมูลเชิงบรรยาย ซึ่งสามารถอ้างอิงถึงตำแหน่งที่มีอยู่จริงบนพื้นโลกได้จากระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์ ซึ่งจากข้อมูลเหล่านี้ ทำให้เราทราบว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งอยู่ ณ ที่ใดบนโลก ด้วยความสามารถของ GIS ซึ่งเอื้อต่อการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลจากหลายแหล่ง นำมารวมทำการวิเคราะห์และประมวลผล รวมทั้งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น ภาพสามมิติ ภาพเคลื่อนไหว ภาพจำลองเหตุการณ์ เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายของการประยุกต์ใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งของความหลากหลายของความคิด และวิธีการมองและการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เมื่อผนวกเข้ากับความสามารถของ GIS ในการตอบคำถาม การแสดงปัญหาให้เห็นภาพ ความสามารถในการเชื่อมโยงและนำเสนอข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน การสร้างแบบจำลองและการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ สามารถให้ความครบถ้วนของมุมมองข้อมูลและทางออกในการแก้ปัญหา รวมถึงลดความผิดพลาดในการตั้งสมมุติฐาน และการตัดสินใจ ซึ่งในระยะยาวแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสร้างความมั่นใจในคำตอบอันน่าเชื่อถือของ GIS โปรแกรมในกลุ่มนี้จะทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการเก็บรวบรวมเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการจัดทำรายงาน

กลุ่มที่ 2 การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลขององค์ความรู้ ด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ทั้งของผู้ปฏิบัติงานและประชาชน ทั้งในรูปแบบของการเรียนรู้ เช่น ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งสนับสนุนการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งการจัดการความรู้ที่ดีช่วยให้องค์กรได้รับประโยชน์ ช่วยเก็บรักษาความรู้ให้ควบคู่กับองค์การตลอดไปช่วยลดระยะเวลาการสืบค้น การให้บริการ หรือการเรียนรู้งานใหม่ ปรับปรุงประสิทธิภาพ และช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับทุกส่วนขององค์กร ช่วยเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์และการบริการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและสามารถประยุกต์โปรแกรมในกลุ่มนี้จะประกอบด้วยข้อมูลรูปภาพ วีดีโอ เสียง และข้อความ ซึ่งจะสามารถสืบค้นเพื่อการเรียนรู้ การฝึกทักษะ และอาจจะมีการพัฒนาเครื่องมือช่วยด้านต่าง ๆ เข้ามาเสริม เช่น ระบบแปลภาษา ระบบช่วยเหลือคนพิการทางสายตา เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 สื่อสังคม (Social Media) และสื่ออื่น ๆ เป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลของการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแบบสื่อสารทางเดียว เช่น เสียงตามสายผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต บ้ายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารแบบสองทาง เช่น กระดานข่าว การประชุมทางไกล รวมถึงสื่ออื่น ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ การสนทนา การส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้อาจจะมีการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลให้รองรับการติดตามและตรวจสอบโดยอาศัยการสื่อสารด้วยระบบกล้องวงจรปิด อุปกรณ์อัตโนมัติ เช่น อุปกรณ์ตรวจวัดสภาพอากาศ อุปกรณ์ส่งสัญญาณช่วยชีวิต และระบบการสื่อสารอื่น ๆ เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งโปรแกรมในกลุ่มนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในระบบการสื่อสารระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน หรือทำหน้าที่เก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลโดยอัตโนมัติ

กลุ่มที่ 4 การแจ้งเหตุ รวมถึงการร้องเรียนและร้องทุกข์ เป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลในรูปแบบของการจัดการข้อมูลที่ได้จากการแจ้งเหตุ การร้องเรียนและร้องทุกข์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา และการจัดการปัญหา ทั้งในรูปแบบการถ่ายภาพ วีดีโอ เสียง และข้อความ ทั้งนี้จะต้องมีการระบุตำแหน่งเพื่อเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และฐานข้อมูลระบบพัสดุและระบบสั่งการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ช่องทางการแจ้งเหตุปัญหาที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น

4. แนวทางออกแบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

จากผลการวิเคราะห์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมกับการสนับสนุนการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งในรูปแบบการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว และการจัดการองค์ความรู้ แสดงได้ดัง Figure 4

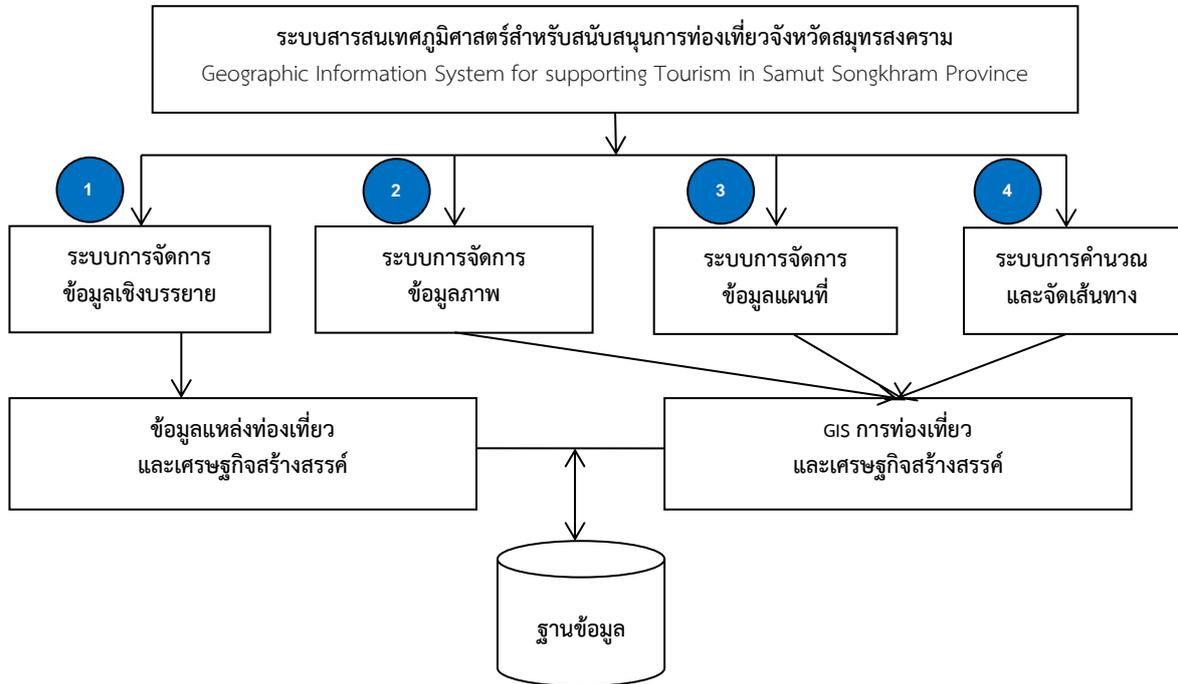

Figure 4 Geographic information system architecture to support tourism and creative economy development in Samut Songkhram Province (Source: O-in et al., 2022)

จาก Figure 4 อธิบายได้ว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับสนับสนุนการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม จากข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบระบบสถาปัตยกรรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ได้ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการข้อมูลเชิงบรรยาย เป็นส่วนของการนำเข้าและแก้ไขข้อมูลเชิงบรรยายของสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลตั้งต้นจากการสำรวจภาคสนาม

ส่วนที่ 2 การจัดการข้อมูลภาพ เป็นส่วนของการนำเข้าและแก้ไขข้อมูลภาพของสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งข้อมูลภาพถ่าย ภาพวาด และวีดิทัศน์ โดยอาศัยข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 3 การจัดการข้อมูลแผนที่ เป็นส่วนของการนำเข้าและแก้ไขข้อมูลภาพของสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งในส่วนข้อมูลแบบจุด แบบเส้น และแบบรูปปิด แล้วนำไปแสดงผลบนแผนที่ โดยใช้ข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

ส่วนที่ 4 ระบบการคำนวณและจัดเส้นทางการท่องเที่ยว เป็นส่วนของการสืบค้นข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ และการคำนวณหาเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ จะต้องมีพัฒนาให้สามารถคำนวณและสร้างเส้นทางได้ทั้งระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวและระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่า 2 แห่งขึ้นไป โดยมีการวางแผนให้คำนวณเส้นทางการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่ใกล้กันก่อนและค่อยคำนวณไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่ถูกเลือกในบริเวณใกล้กันที่สุด โดยสามารถคำนวณเส้นทางเชื่อมโยงไปสู่ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ร้านของฝาก เป็นต้น เพื่อให้เกิดการวางแผนการท่องเที่ยวในอันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม

สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการสำรวจพื้นที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในอำเภออัมพวามากถึง 29 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ส่วนสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวส่วนใหญ่พบในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม มากถึง 417 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นร้านอาหาร ร้านกาแฟ-เบเกอรี่ และโรงแรม/ที่พัก และเมื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับดีมาก 2 แห่ง คือ วัดบ้านแหลม (วัดเพชรสมุทรวรวิหาร) และวัดจุฬามณี ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวระดับต่ำ เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สม่ำเสมอ หลายแห่งมีสภาพเสื่อมโทรม ปล่อยทิ้งร้าง ขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่อง รวมไปถึงบางแห่งตั้งอยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ตลอดจนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ในช่วง พ.ศ. 2563-2564 ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

เมื่อนำผลการสำรวจภาคสนามและผลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาความต้องการ และคุณสมบัติเบื้องต้นของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงครามที่ต้องการ พบว่าปัญหาส่วนใหญ่มาจากการที่ระบบรายงานผลการปฏิบัติงานที่รองรับระบบสารสนเทศของหน่วยงานไม่มีระบบที่ชัดเจนและไม่มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกจังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้เกิดปัญหาในการนำข้อมูลไปใช้ในการติดตามและวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ ส่วนความต้องการส่วนใหญ่เน้นไปที่การที่มีระบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่สามารถบูรณาการข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ สอดคล้องกับแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2560) งานวิจัยของปัทมา ตรีมงคล และกิตติยา ปัญญาเยาว์ (Treemongkol & Punyayaw, 2021) ที่ได้มีแนวคิดในการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ต้องการคือเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ที่สามารถรองรับได้ทั้งการเป็นฐานข้อมูลของหน่วยงาน ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงได้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน และสามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลภูมิสารสนเทศจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ สามารถจัดการข้อมูลเชิงบรรยาย ภาพและแผนที่ได้ รวมถึงสามารถสร้างระบบการคำนวณและจัดเส้นทางท่องเที่ยวตามที่ต้องการได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของกนกวรรณ แก้วเกาะสะบ้า และถนอม ห่อวงศ์สกุล (Kaeawkosaba & Horwongsakul 2019) ที่ได้พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ได้พัฒนาเป็นเว็บไซต์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและส่วนสนับสนุนการตัดสินใจในการเลือกเส้นทางท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนมากจะเป็นผู้ให้บริการกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถ้าจะให้ครอบคลุมมากขึ้นจะต้องมีการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น ควรถึงการกระจายช่วงอายุของกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ผลที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม
2. เนื่องจากหน่วยงานรัฐเองยังไม่มีเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลเป็นส่วนกลางที่ชัดเจน ดังนั้นควรมีนโยบายส่งเสริมให้ภาครัฐจัดตั้งคลังข้อมูลพื้นฐานส่วนกลางที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ รวมกันไว้เพื่อสะดวกในการนำไปวิเคราะห์หรือใช้งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ควรนำปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะน่าจะมีความสัมพันธ์ต่อความนิยมของนักท่องเที่ยวกับการใช้บริการเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการทำวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการวิจัย งานสร้างสรรค์ และบริการวิชาการแก่สังคม ในจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ.2565 สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสงคราม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม หน่วยงานและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อชุมชนและจังหวัดสมุทรสงคราม สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น คณะผู้วิจัยขออภัยและยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

References

- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization). (2022). Textbook of Space Technology and Geo-informatics. Retrieved 15 December 2022, from <http://learn.gistda.or.th>
- Kaeawkosaba, K., & Horwongsakul, T. (2019). The Development of Information System for Tourism Promotion by Community Participation in Bandon Bay, *Suratthani. Suratthani Rajabhat Journal*, 6(1), 213-230. (In Thai)
- Klaysung, S. (2006). Cultural Tourism Development Strategy in Yaowarat Area: A Case Study: Vegetarian Festival. Faculty of Management Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Ministry of Tourism & Sports. (2019). Tourism Statistics 2019. Retrieved 15 December 2022, from <https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elawparcy/ewtdllink.php?nid=2538>
- Ministry of Tourism & Sports. (2020). Domestic Tourism Statistics 2020. Retrieved 15 December 2022, from https://mots.go.th/more_news_new.php?cid=594
- Ministry of Tourism & Sports. (2022). Summary of the domestic tourism situation in Thailand 2012-2021. Retrieved 15 December 2022, from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/17.aspx>
- National Tourism policy Board. (2017). National Tourism Development Plan No.2 (2017-2021). Retrieved 15 December 2022, from https://www.mots.go.th/download/article/article_20170320150102.pdf
- O-in, S. & Others. (2022). *Figure 1 Map of tourist attractions classified by tourism activities in Samut Songkhram Province.*
- O-in, S. & Others. (2022). *Figure 2 Ban Laem temple and Chulamane temple.*
- O-in, S. & Others. (2022). *Figure 3 Grouping of Public Sector Geographic Information Systems for Tourism in Samut Songkhram Province.*
- O-in, S. & Others. (2022). *Figure 4 Geographic information system architecture to support tourism and creative economy development in Samut Songkhram Province.*
- Pathomkanjana, C. (2013). Guidelines for Promotion of Cultural Tourism Participation of Community Bangluang Banglen District Nakhon Pathom Province. Master Thesis, M.A. in Development Education, Silpakorn University, Thailand. (In Thai)
- Pakdeepinit, P. (2010). The potentiality of community tourism interpretation: Rong Hai community, Phayao province. *Naresuan University Journal: Science and Technology*, 18(2), 82-90. (In Thai)

- Phumkokrux, S., et.al. (2016). A Study of the Community Development Network Model of Udon Thani Municipality to a Sustainable City. *In National and international academic conferences and research and creative presentations "The 9th Silpakorn Research and Creativity: Integrating Science and Art"*, pp.49-56, Feb, 15-17, 2016. Nakhon Pathom, Thailand.
- The Royal Gazette of Thailand. (2021). Order of the Center for the Situation Administration of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Situation Administration. Retrieved 15 December 2022, from <https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2022/06/CV-19-179.pdf>
- Tourism Development Office. (2006). Guide for Assessment of Cultural Attractions Quality Standards. Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports. (In Thai)
- Treemongkol, P. & Punyayaw, K. (2021). Development of Community Tourist Information System of the Upper Central Province 1. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 16(1), 41-54. (In Thai)